

Nr 169.

Av herr **Ekströmer**, om anordnande av gymnastikbyggnader, bastuanläggningar och idrottsplatser för vissa flygflottiljer.

Flygvapnets personal erhåller i sin dagliga tjänsteutövning till följd av flygtjänstens speciella karaktär icke samma motion som personalen vid övriga försvarsgrenar. Icke desto mindre fordrar flygtjänsten, att personalen besitter den högsta grad av fysisk spänstighet. De senaste flygmedicinska forskningarna hava givit vid handen, att de påfrestningar, som organismen utsättes för under luftstrid, vida överträffa tidigare uppfattningar härom. Dessa påfrestningar komma oavbrutet att öka så länge flygplanens prestanda stiga. För att överhuvud taget kunna motstå dessa påkänningar utan plötslig kollaps eller bestående men för organismen fordras, att personalen, förutom förstklassig fysik, besitter den bästa tänkbara kondition. Enär flygningen i och för sig icke innebär någon som helst motion, är det nödvändigt, att personalen vid sidan om flygtjänsten oavlåtligen och allsidigt tränar sin fysik. Detta kan endast utföras genom utövandet av idrott och gymnastik, vilka övningsgrenar även intaga en viktig plats i utbildningsprogrammet vid flygvapnet. Under den varma årstiden kan idrotten förläggas utomhus i form av allmän idrott, terräng- och orienteringslöpningar, fotboll, handboll och tennis. Under den kalla årstiden måste emellertid huvuddelen av den fysiska fostran förläggas inomhus i form av gymnastik, inomhusidrott, handboll och tennis. Endast under den tidiga hösten och på eftervåren kan terräng- och orienteringslöpning utövas liksom vintertid vid lämpligt före skidlöpning. Huvuddelen av den fysiska fostran måste således under den kalla årstiden förläggas inomhus och det är därvid av avgörande betydelse, att varje förband äger tillgång till en gymnastiksal. I annat fall kan personalen icke bibehållas vid sin fysiska spänstighet, vilket i sin tur kan inverka på personalens möjligheter att utan men uthärda den påfrestande flygtjänsten.

Såväl gymnastikbyggnad som idrottsplats äro därför ofrånkomliga anläggningar vid varje flygflottilj eller motsvarande förband.

Av hygieniska skäl bör all personal varje vecka givas tillfälle att erhålla ett bad. Det torde icke råda något tvivel om att grunden för det svenska folkets i allmänhet stora renlighet har lagts vid de militära etablissemanten, där de värnpliktiga vant sig vid att på bestämda tider få sina bad och då efter fullgjord värnpliktstjänstgöring vilja fortsätta härmed. Ur folkhälsosynpunkt är det därför mycket beklagligt, om förbanden icke erhålla bastubadavdelning. Genom bastubadet härdas ytterligare personalen och gives större möjlighet att stå emot förkylningssjukdomar. Om bastuanläggningarna icke bliva uppförda, måste personalen transporteras en i de flesta

fall lång sträcka till närmaste badinrättning. Med nuvarande brist på bilgummi synes detta vara en avsevärd nackdel, och komma därjämte dessa transporter att draga avsevärda kostnader.

Flygförvaltningens kostnadsberäkningar för gymnastikbyggnader och bastuanläggningar grunda sig på att dessa sammanbyggas — såsom hittills skett vid nya etablissemang — med skolbyggnaden. Det förhållandet att skolbyggnaden skulle uppföras först samt gymnastikbyggnader och bastuanläggningar vid en senare tidpunkt, skulle nu komma att medföra fördyringar.

De gymnastikbyggnader, bastuanläggningar och idrottsplatser, vilka erfordras och för vilka medel icke upptagits i bilaga till 1944 års statsverksproposition, kapitalbudgeten, äro följande:

vid Västmanlands flygflottilj (Hässlö): gymnastikbyggnad jämte bastuavdelning samt idrottsplats;

vid Östgöta flygflottilj (Malmen): gymnastikbyggnad;

vid Jämtlands flygflottilj (Frösön): gymnastikbyggnad;

vid krigsflygskolan (Ljungbyhed): gymnastikbyggnad;

vid Svea flygflottilj (Barkarby): gymnastikbyggnad;

vid Skånska flygflottiljen (Barkåkra): gymnastikbyggnad jämte bastuavdelning samt idrottsplats;

vid Hallands flygflottilj (Mickedala): gymnastikbyggnad jämte bastuavdelning samt idrottsplats;

vid Hälsinge flygflottilj (Östansjö): gymnastikbyggnad jämte bastuavdelning samt idrottsplats;

vid Blekinge flygflottilj (Kallinge): gymnastikbyggnad jämte bastuavdelning samt idrottsplats.

De föreslagna gymnastikbyggnaderna vid Östgöta, Jämtlands och Svea flygflottiljer ävensom vid krigsflygskolan äro avsedda att ersätta äldre gymnastikbyggnader, vilka av följande anledningar icke kunna användas för sitt ändamål.

Nuvarande gymnastiksal vid Östgöta flygflottilj är inrymd i en av Malmens gamla lägerhyddor. Dess yta är ca 460 m², vilket är för litet för exempelvis handbollsspel utan stora risker för kroppsskador. Takkonstruktionen är så dålig, att den ej håller för upphängning av redskap, såsom lod- och båglinor, stänger och slingerstegar. På grund härav nedtogos de fåtaliga i taket upphängda redskapen år 1937. Även väggarna äro bristfälliga; panel på regelstomme med torvströfyllning. Sprickor i väggarna släppa igenom damm från denna fyllning, varför gymnastiksalen är mycket svår att hålla ren och av denna anledning i det närmaste hälsovådlig. Även golvbjälklaget är dåligt. Utrymme för redskapsrum saknas liksom plats för åskådare. Den nuvarande gymnastiksalen behövs samtidigt som exercishus och instruktionslokal vintertid samt såsom samlingsaal vid föredrag och underhållning, vilket allt icke går att samordna med dess utnyttjande

för gymnastik och idrott. Slutligen bör erinras om att riksdagen, vars vederbörande utskott avlagt besök på platsen, har funnit betydande bristfälligheter vidlåda bland annat ifrågavarande gymnastikbyggnad (riksdagens skrivelse 1943: 156, sid. 8).

Det nuvarande gymnastikhuset vid Jämtlands flygflottilj är för närvarande ständigt upptaget av gymnastik för manskapsskolor, biograf och föreläsningar etc. Möjligheter för den flygande personalen och personal i övrigt att bedriva något slag av inomhussport förefinnes icke. Behovet av en ny gymnastikbyggnad är synnerligen trängande. Härvid kan den nuvarande byggnaden bli disponibel som exercishus. De klimatiska förhållandena försvåra nämligen under tiden oktober—april exercis utomhus. Denna sker på landsvägen Östersund—Frösön, vilken under nämnda tidsperiod ofta är moddig och isbelagd. Utbildningen i exercis blir härigenom mycket försvårad.

Gymnastiksalen vid krigsflygskolan är inrymd i en f. d. lägerhydda. Den har måtten $13,5 \times 36$ m och befinner sig i dåligt skick. Golvytan (480 m^2) är otillräcklig. Fastställda normalmått för gymnastiksal äro $21,5 \times 42$ m eller ca 900 m^2 . Behovet av en fullgod gymnastiksal är särskilt framträdande vid krigsflygskolan, där flygvapnets blivande officerare skola erhålla sin första utbildning i ledande av gymnastiska övningar.

Den nuvarande gymnastiksalen vid Svea flygflottilj har en golvyta av ca 315 m^2 .

Golvytan i den nuvarande gymnastiksalen är så liten, att gymnastik med större avdelningar (en divisions personal) icke är möjlig, att marsch och språngmarsch svårligen kunna övas, att gymnastik med olika redskap samtidigt icke kan bedrivas liksom icke heller handbollsspel.

Flygflottiljens utökning och bristen på lokaler har medfört, att gymnastiksalen måst användas till en mångfald ändamål, som förhindrat dess utnyttjande till gymnastik och fysisk fostran. Salen har sålunda måst användas till lektions- och föreläsningssal, skrivsal vid manskapets prov i allmänbildning, bildningsrådets tillställningar för manskapets nöje, provisorisk förläggning, beklädnadsutlämning vid in- och utryckning m. m.

Det förefaller mig synnerligen motiverat att de byggnadsfrågor, som i det föregående berörts, göras till föremål för närmare utredning, närmast i syfte att kunna upptagas till utförande under en arbetslöshetskris.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att bland de beredskapsarbeten, som för försvarsväsendets del i första hand måtte beaktas, upptaga utförandet av gymnastikbyggnader, bastuanläggningar och idrottsplatser för de flygflottiljer, som ovan angivits.

Stockholm den 22 januari 1944.

Ivar Ekströmer.